

**KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH
ETAP WOJEWÓDZKI**

I. Rzeczpospolita, Europa i świat na przełomie XVIII i XIX w.

Zad. 1

max. **4 p**

Ponumeruj w kolejności chronologicznej („1 ...” – najstarsze wydarzenie)

a) Op. lub 2p.

Uchwalenie Konstytucji 3 maja	1791	3
Uchwalenie Deklaracji Niepodległości kolonii brytyjskich w Ameryce	1776	1
Uchwalenie Konstytucji Stanów Zjednoczonych	1787	2
Ogłoszenie Francji Republiką i stracenie króla Ludwika XVI	1792/1793	4

b) Op. lub 2p.

Upadek konfederacji barskiej	1772	1
Stracenie króla Ludwika XVI i przejęcie władzy przez jakobinów we Francji	1793	2
Wybuch Insurekcji Kościuszkowskiej	marzec 1794	3
Upadek jakobinów i przejęcie władzy przez Dyrektoriat we Francji	lipiec 1794/1795	4

*Uczeń otrzymuje dwa punkty za każdą w pełni poprawnie zaznaczoną kolejność.
W przypadku błędu uczeń nie otrzymuje punktów.*

Zad. 2

max. **2 p**

Dopisz nazwiska pisarzy epoki oświecenia - autorów wymienionych dzieł.

Autor komedii politycznej <i>Powrót posła</i>	J. U. Niemcewicz
Autor opery komicznej <i>Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale</i>	W. Bogusławski
Założyciel elitarniej szkoły dla młodzieży szlacheckiej Collegium Nobilium, autor dzieła <i>O skutecznym rad sposobie</i>	S. Konarski
Autor sześciotomowej <i>Historii narodu polskiego</i>	A. Naruszewicz
Autor dzieła politycznego <i>Przestrogi dla Polski</i>	S. Staszic

II. Królestwo Pruskie w okresie oświecenia – panowania Fryderyka II Wielkiego

Zad. 3

max. 4 p

a) W jakich latach Fryderyk II Wielki panował w Prusach?

Wybierz prawidłową odpowiedź, zaznaczając ją literą „X”:

1701-1713	1713-40	1740-1786
☐	☐	☒

b) Kto w okresie panowania Fryderyka II Wielkiego panował w Austrii:

Maria Teresa

Józef II

c) Jakie tereny przyłączył do Królestwa Prus w okresie swego panowania?

- Śląsk
- Prusy Królewskie (Pomorze Gdańskie) bez Gdańska i Torunia oraz Warmię część Wielkopolski i Kujaw

d) Jakie reformy w duchu oświecenia przeprowadził król Prus Fryderyk II Wielki?

- reforma sądownictwa, której rezultatem była kodyfikacja prawa
- zakazał stosowania tortur
- wprowadzenie powszechnego i przymusowego obowiązku szkolnego dla chłopców na poziomie podstawowym
- zreformował szkolnictwo średnie i wyższe, / kładąc nacisk na umiejętności praktyczne potrzebne państwu, gospodarce, wojsku
- zagwarantował tolerancję religijną
- ograniczył poddaństwo osobiste chłopów w dobrach państwowych
- prowadził politykę merkantylizmu / popierania rodzimej wytwórczości (protekcjonizm)
- wprowadził obowiązkową służbę wojskową i unowocześnił armię

POZIOMO

1. Kierunek filozoficzny, który rozwinął i upowszechnił amerykański filozof i psycholog William James.
2. Ideologia przeciwstawna liberalizmowi. Jej twórcą był XVIII-wieczny polityk i filozof Edmund Burke.
3. Niemiecki fizyk żydowskiego pochodzenia, twórca szczególnej i ogólnej teorii względności.
4. Norweski dramaturg, którego sztuki wymierzone były przeciwko wiktoriańskim konwencjom obyczajowym i związanej z nimi hipokryzji, autor dramatów: *Dom lalki*, *Wróg ludu*.
5. Niemiecki filozof, ekonomista i działacz polityczny; autor *Kapitału*, w którym poddał krytyce zasady gospodarki kapitalistycznej i przedstawił projekt obalenia systemu kapitalistycznego; od jego nazwiska pochodzi nazwa ideologii, która stała się podstawą ruchu komunistycznego.
6. Rosyjski rewolucjonista, twórca i ideolog anarchizmu (kolektywistycznego), usunięty w 1872 r. z I Międzynarodówki.
7. Duński fizyk, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki; w 1913 r., wykorzystując odkrycia E. Rutherforda, opracował pierwszy kwantowy, uproszczony model budowy atomu.
8. Uzupełnij tytuł dzieła francuskiego pisarza M. Prousta (pierwszy tom opublikowany w 1913 r.) – *W poszukiwaniu czasu*.
9. Niemiecki filozof, prozaik i poeta, twórca koncepcji „nadczołowieka”, radykalny krytyk chrześcijaństwa i opartej na nim kultury zachodniej.
10. Wybitny brytyjski myśliciel liberalny, filozof i ekonomista, autor eseju *O wolności*, traktatu *O rządzie reprezentatywnym* – John Stuart
11. Niemiecki kompozytor okresu romantyzmu, reformator muzyki operowej, stworzył nową koncepcję dzieła scenicznego – dramat muzyczny, m.in. tetralogia *Pierścień Nibelunga*.

PIONOWO

4. Nazwa kierunku w malarstwie, która wzięła się od obrazu francuskiego malarza C. Moneta – „. , wschód słońca”.
12. Austriacki neurolog i psychiatra, twórca psychoanalizy – metody diagnozowania i leczenia zaburzeń psychicznych i emocjonalnych, polegającej na ujawnianiu nieświadomych pragnień pacjenta i przeżywanych przezeń wewnętrznych konfliktów.
13. Rosyjski pisarz i myśliciel, opisujący moralne i światopoglądowe dylematy, przed jakimi staje człowiek epoki nowoczesnej (2 poł. XIX w.), autor powieści: *Zbrodnia i kara*, *Bracia Karamazow*.
14. Francuski pisarz, główny przedstawiciel naturalizmu, autor 20-tomowego cyklu *Rougon-Macquartowie. Historia naturalna i społeczna rodziny za Drugiego Cesarstwa* – przedstawiającego rozległą panoramę francuskiego społeczeństwa drugiej połowy XIX w.
15. Polska nazwa zapoczątkowanego w latach 90-tych XIX w. nowego kierunku w sztuce – Art Nouveau.
16. Twórca m.in. równania, stanowiącego podstawę teorii pola elektromagnetycznego – szkocki fizyk i matematyk – James Clerk
17. Francuski pisarz, przedstawiciel naturalizmu, za powieść *Madame Bovary (Pani Bovary)* postawiony przed sądem za obrazę moralności.
18. Kierunek przeciwstawny romantyzmowi, którego pierwszym wybitnym przedstawicielem był francuski filozof i twórca terminu socjologia A. Comte. Jego podstawowa teza głosi, że jedyną prawdziwą wiedzą jest wiedza naukowa, która może być zdobyta tylko dzięki weryfikacji teorii za pomocą empirycznej metody naukowej.
19. Hiszpański malarz, tworzący we Francji, autor „Panien z Avignon” (1907), m.in. twórca (obok F. G. Braque’a) nowego kierunku w malarstwie – kubizmu.
20. Kierunek w kulturze – literaturze, malarstwie odrzucający przeszłość i tradycję (narodził się we Włoszech – 1909/1910); utożsamiający sztukę z nowoczesnością, zmiennością, dynamizmem i gwałtownym ruchem; fascynujący się rozwojem cywilizacyjnym, rewolucją techniczną.
21. Twórca teorii ewolucji, autor prac: *O pochodzeniu gatunków*, *O pochodzeniu człowieka*.
22. . Uzupełnij tytuł nowatorskiego baletu, wystawionego w 1913 r., autorstwa rosyjskiego kompozytora Igora Strawińskiego – *Święto*
23. Kierunek w sztuce, który charakteryzuje się wyeliminowaniem wszelkich przedstawień mających bezpośrednio odniesienie do form lub przedmiotów obserwowanych w rzeczywistości. M.in. twórczość W. Kandinsky’ego, K. Malewicza (*Czarny kwadrat* – 1913).

IV. Polskie ugrupowania / środowiska / kierunki polityczne na przełomie XIX i XX w.

Zad. 5. Wpisz nazwy ugrupowań /partii /środowisk politycznych / kierunków politycznych max. 4 p

Charakterystyka ugrupowania /partii /środowiska / kierunku politycznego	Nazwa
W zaborze rosyjskim ich zasadniczym celem było poszukiwanie dróg prowadzących do ugody, porozumienia z Rosją; w zamian za lojalność oczekiwali stworzenia warunków do rozwoju gospodarczego i kulturalnego oraz swobód religijnych. W Galicji (nazywani stańczykami) odgrywali decydującą rolę w sprawowaniu władzy.	Konserwatyści ugodowcy, lojaliści
Partia reprezentująca nurt antyniepodległościowy w polskim socjalizmie, przeciwna odbudowie niepodległej Polski; dążąca do obalenia na drodze rewolucji (wspólnie z proletariatem Rosji) caratu i utworzenia państwa socjalistycznego; powstała w 1893 r.	SDKP / SDKPiL / Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy
Przeciwstawiali romantycznej mentalności, która doprowadziła do zakończonych klęską powstań narodowych, realizm polityczny, pracę "u podstaw", której celem było m.in. szerzenie oświaty (likwidacja analfabetyzmu), kultury laickiej, propagowanie idei oszczędności i postępu cywilizacyjnego wśród szerokich warstw społeczeństwa; kładli nacisk na potrzebę rozwoju gospodarczego; jednym z najważniejszych przedstawicieli kierunku był Aleksander Świętochowski.	liberałowie / pozytywiści warszawscy
Działający w trzech zaborach obóz ideowo-polityczny; kierowany przez utworzoną w 1893 r. przez R. Dmowskiego (ideologa ruchu) Ligę Narodową. Dążył do upowszechnienia świadomości narodowej, solidaryzmu społecznego oraz rozwoju cywilizacyjnego i unarodowienia życia gospodarczego. Program obozu ewoluował w kierunku idei nacjonalistycznych, antysemickich.	Narodowa Demokracja / Endecja / obóz narodowodemokratyczny, Stronnictwo Narodowo- Demokratyczne
Decyzja o jej utworzeniu zapadła na zjeździe polskich socjalistów w Paryżu w 1892 r.; powstała na terenie zaboru rosyjskiego, a jej pierwszym, długoletnim przywódcą był Józef Piłsudski; łączyła hasła socjalistyczne z postulatem niepodległości Polski.	Polska Partia Socjalistyczna
Działająca na terenie zaboru austriackiego partia robotnicza; początkowo jako część partii ogólnoaustriackiej, a od 1897 jako partia samodzielna; jednym z jej czołowych przywódców i ideologów był I. Daszyński.	PPSD / Polska Partia Socjal-Demokratyczna Galicji i Śląska Cieszyńskiego
Ugrupowanie polityczne w Galicji Wschodniej, skupiające głównie ziemian; współpracujące ze stańczykami, przeciwne porozumieniu i ustępstwom na rzecz Ukraińców	Podolacy
Ugrupowanie polityczne powstałe w 1895 r. podczas zjazdu w Rzeszowie, działające na terenie Galicji; domagające się demokratyzacji życia politycznego, powszechnego i równego prawa wyborczego oraz dostępu chłopów do oświaty.	Stronnictwo Ludowe / Polskie Stronnictwo Ludowe / ruch ludowy

V I wojna światowa i wskrzeszenie Rzeczypospolitej Polskiej

max. **4p**

Zad.6 Zaznacz w tabeli (wpisując w odpowiednią rubrykę literę „X”),
czy poniższe zdania są prawdziwe (P) czy fałszywe (F).

zdanie	P	F
a) 6 sierpnia 1914 r. I Brygada Legionów Polskich pod dowództwem Józefa Piłsudskiego przekroczyła granicę i wkroczyła na ziemie polskie zaboru rosyjskiego.		X
b) Manifest wydany w imieniu cesarzy Niemiec i Austro-Węgier tzw. <i>Akt 5 listopada</i> zapowiadał powstanie Królestwa Polskiego z ziem zaboru rosyjskiego, austriackiego i niemieckiego.		X
c) W styczniu 1918 r. prezydent Wilson w orędziu do Kongresu USA, w punkcie 13. wymienił powstanie zjednoczonej, niepodległej i samodzielnej Polski ze swobodnym i bezpiecznym dostępem do morza jako jeden z celów wojny.	X	
d) Po wybuchu rewolucji lutowej w Rosji Piotrogradzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich uznała (27 marca 1917 r.) bezwarunkowe, pełne prawo Polaków do budowy własnego państwa.	X	
e) Po wybuchu rewolucji lutowej w Rosji nowy Rząd Tymczasowy uznał 30 marca 1917 r., bezwarunkowe, pełne prawo Polaków do budowy własnego państwa.		X
f) Kryzys przysięgowy (3 lipca 1917) oraz osadzenie Piłsudskiego w twierdzy Magdeburg oznaczało całkowitą likwidację polskich formacji wojskowych związanych z Austro-Węgrami i Niemcami.		X
g) POW – była tajną organizacją wojskową powstałą z inicjatywy Józefa Piłsudskiego działającą na terenie Galicji i zaboru rosyjskiego.	X	
h) W dniu kapitulacji Niemiec ziemie dawnego zaboru rosyjskiego były okupowane przez wojska niemieckie i austro-węgierskie.	X	

VI. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej według Konstytucji marcowej (1921 r.)

Zad. 7

max. **3 p.**

Zaznacz literą „X” sześć fragmentów tekstu, które pochodzą z Konstytucji marcowej.

Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.	X
Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje Rządowi i Sejmowi.	X
Na czele Państwa stoi Prezydent Rzeczypospolitej. [...] W Jego osobie skupia się jednolita i niepodzielna władza państwowa.
Aktami ustawodawczymi są: a) ustawy, b) dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.
Posłowie są przedstawicielami całego Narodu i nie są krępowani żadnymi instrukcjami wyborców.	X
Organami Państwa, pozostającymi pod zwierzchnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej, są: Rząd, Sejm, Senat, Siły Zbrojne, Sądy, Kontrola Państwowa.
Rada Ministrów ponosi solidarną odpowiedzialność konstytucyjną i parlamentarną za ogólny kierunek działalności Rządu.	X
W czasie, gdy urząd Prezydenta Rzeczypospolitej jest opróżniony, funkcje Prezydenta sprawuje zastępczo Marszałek Senatu
Prezydent Rzeczypospolitej, jako czynnik nadrzędny w Państwie, harmonizuje działania naczelných organów państwowych.
Sejm może się rozwiązać mocą własnej uchwały, powziętej większością 2/3 głosów, przy obecności połowy ustawowej liczby posłów.	X
Prezes Rady Ministrów i Ministrowie są odpowiedzialni politycznie przed Prezydentem Rzeczypospolitej i mogą być przez Niego w każdym czasie odwołani.
Religią narodową panującą jest i będzie wiara święta rzymska katolicka ze wszystkimi jej prawami.
Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje władzę wykonawczą przez odpowiedzialnych przed Sejmem ministrów i podległych im urzędników.	X
Zmiana Konstytucji może być dokonana z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, Rządu lub 1/4 ustawowej liczby posłów.

Zad. 8

Uzupełnij zdania

max. **4 p.**

Prezydent Rzeczypospolitej miał być wybierany na **siedem** lat, bezwzględną większością głosów przez Sejm i Senat, połączone w **Zgromadzenie Narodowe**. (1p.)

Do praw obywatelskich gwarantowanych przez Konstytucję (bez różnicy pochodzenia, płci, wyznania i narodowości) należały m.in.: (3p.)

- ochrona życia, - ochrona mienia, - ochrona wolności, - równość wobec prawa, - wolność myśli i przekonań, - wolność sumienia, - wolność prasy, - prawo organizowania się, - prawo do strajków, - prawo do urządzania zgromadzeń, - wolność nauki i nauczania, - nietykalność mieszkania, - wybór miejsca zamieszkania, - tajemnica korespondencji.

Wystarczy wymienić sześć

VII. Formowanie kształtu terytorialnego i ustroju II Rzeczypospolitej

Zad. 9

max. **1 p.**

1. Na cześć jakiego wydarzenia (podaj również nazwisko osoby) z dziejów Polski świętujemy 11 listopada odzyskanie przez Polskę niepodległości ?

Przekazanie przez Radę Regencyjną władzy wojskowej Piłsudskiemu / Przejęcie przez Piłsudskiego władzy wojskowej – początek budowy centralnego ośrodka władzy

Jakie ważne wydarzenie miało miejsce w tym dniu w Europie ?

Zakończenie I wojny światowej / podpisanie zawieszenia broni między sprzymierzonymi - zwyciężskimi mocarstwami a Niemcami

Zad. 10

max. **3 p.**

4. Wymień sześć państw, z którymi graniczyła II Rzeczpospolita w 1921 r. (po podpisaniu traktatu w Rydze).

Litwa, Łotwa, Rosja Radziecka / bolszewicka, ZSRR-Związek Radziecki, Rumunia, Czechosłowacja, Republika Weimarska / Niemcy, Wolne Miasto Gdańsk

Zad. 11

max. **1 p.**

Podkreśl prawidłowe dane

Podczas plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu za przyłączeniem do Polski opowiedziało się: **3,3 %** 13,3 % 33 % głosujących.

Podczas plebiscytu na Górnym Śląsku za przyłączeniem do Polski opowiedziało się: **40,4 %** 47,3 % 59,6 % głosujących.

Zad. 12

max. **4 p.**

Podkreśl cztery miasta / terytoria, które zostały w większości opanowane przez Polaków do czerwca 1919 r. (przed podpisaniem traktatu wersalskiego).

Galicja Wschodnia Wielkopolska Pomorze Gdańskie Warmia
Opole Lublin Wilno Kijów

Uzupełnij zdania, wymieniając postanowienia traktatu wersalskiego odnośnie Polski.

Na mocy postanowień traktatu wersalskiego Polska otrzymała: Wielkopolskę oraz Pomorze Gdańskie (bez Gdańska).

Kto (podaj dwa nazwiska) reprezentował Polskę na konferencji paryskiej?

Ignacy Paderewski, Roman Dmowski Władysław Grabski

Zad. 13

max. **4 p**

Ponumeruj w kolejności chronologicznej („1 ...” – najstarsze wydarzenie)

a) Op. lub 2p.

Utworzenie rządu Ignacego Paderewskiego	16 <u>16</u> stycznia <u>stycznia</u> 1919 <u>1919</u>	<u>5</u>
Utworzenie rządu Jędrzeja Moraczewskiego	14 <u>14</u> listopada <u>listopada</u> 1918 <u>1918</u>	<u>4</u>
Przyjazd Piłsudskiego do Warszawy i <u>przejęcie władzy z rąk Rady Regencyjnej</u>	11 <u>11</u> listopada <u>listopada</u> 1918 <u>1918</u>	<u>3</u>
Utworzenie Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej – tzw. lubelskiego	7 <u>7</u> listopada <u>listopada</u> 1918 <u>1918</u>	<u>2</u>
Utworzenie PKL – Polskiej Komisji Likwidacyjnej dla Galicji i Śląska Cieszyńskiego	28 <u>28</u> października <u>października</u> 1918 <u>1918</u>	<u>1</u>

b) Op. lub 2p.

II powstanie śląskie	19/20–25 <u>19/20–25</u> sierpnia <u>sierpnia</u> 1920 <u>1920</u>	<u>5</u>
Zwycięska bitwa warszawska	13–15 <u>13–15</u> sierpnia <u>sierpnia</u> 1920 <u>1920</u>	<u>4</u>
Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu	11 <u>11</u> lipca <u>lipca</u> 1920 <u>1920</u>	<u>3</u>
Początek polsko-bolszewickiego konfliktu zbrojnego	styczeń <u>styczeń</u> 1919 <u>1919</u>	<u>2</u>
Wybuch polsko-ukraińskiego konfliktu zbrojnego we Lwowie i Galicji Wschodniej	31 <u>31</u> października / 1 <u>października / 1</u> listopada <u>listopada</u> 1918 <u>1918</u>	<u>1</u>

Uczeń otrzymuje dwa punkty za każdą w pełni poprawnie zaznaczoną kolejność.

W przypadku błędu uczeń nie otrzymuje punktów.